Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (devátého senátu)

22. října 2020 *

„Řízení o předběžné otázce – Postup při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti – Pojem ‚technický předpis' – Povinnost členských států oznámit Evropské komisi každý návrh technického předpisu – Neuplatnitelnost neoznámeného technického předpisu vůči jednotlivcům – Nepoužitelnost na poskytovatele služeb"

Ve věci C-275/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) ze dne 21. března 2019, došlým Soudnímu dvoru dne 2. dubna 2019, v řízení

Sportingbet PLC,

Internet Opportunity Entertainment Ltd

proti

Santa Casa da Misericórdia de Lisboa,

za přítomnosti:

Sporting Clube de Braga,

Sporting Clube de Braga – Futebol SAD,

SOUDNÍ DVŮR (devátý senát),

ve složení N. Piçarra, předseda senátu, S. Rodin (zpravodaj) a K. Jürimäe, soudci,

generální advokát: M. Campos Sánchez-Bordona,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní radová,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 18. června 2020,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Sportingbet PLC B. Mendesem a S. Ribeiro Mendesem, advogados,

– Za Internet Opportunity Entertainment Ltd, L. Marçalem a M. Mendes Pereirou, advogados,

* Jednací jazyk: portugalština.

– za Santa Casa da Misericórdia de Lisboa S. Estima Martinsem, T. Alexandrem a P. Fariou, advogados,

– za portugalskou vládu L. Inez Fernandesem, J. Gomes de Almeidou, A. Pimenta, P. Barros da Costa a A. Silva Coelho, jako zmocněnci,

– za belgickou vládu L. Van den Broeck, M. Jacobs a C. Pochet, jako zmocněnkyněmi, ve spolupráci s P. Vlaemminckem a R. Verbekem, advocaten,

– za Evropskou komisi G. Braga da Cruzem a M. Jáuregui Gómez, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 bodu 11 a čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti (Úř. věst. 1998, L 204, s. 37; Zvl. vyd. 13/20, s. 337), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998 (Úř. věst. 1998, L 217, s. 18; Zvl. vyd. 13/21, s. 8) dále jen „směrnice 98/34“).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společnostmi Sportingbet PLC a Internet Opportunity Entertainment Ltd (dále jen „IOE“) na jedné straně a Santa Casa da Misericórdia de Lisboa (dále jen „Santa Casa“) na straně druhé ohledně legality online provozování hazardních a sázkových her společnostmi Sportingbet a IOE, jakož i propagace této činnosti v Portugalsku.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 83/189/EHS

3 Článek 1 směrnice Rady 83/189/EHS ze dne 28. března 1983 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů (Úř. věst. 1983, L 109, s. 8), ve znění směrnice Rady 88/182/EHS ze dne 22. března 1988 (Úř. věst. 1988, L 81, s. 75) (dále jen „směrnice 83/189“), stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

1) ‚technickou specifikací‘ specifikace obsažená v dokumentu, který stanoví požadované charakteristiky výrobku, jako jsou úrovně jakosti, ukazatele vlastností, bezpečnost nebo rozměry, včetně požadavků na výrobek, jako jsou terminologie, symboly, zkoušení a zkušební metody, balení, označování výrobků nebo jejich opatřování štítkem s jmenovitými údaji, jakož i výrobní metody a postupy používané v souvislosti se zemědělskými produkty podle čl. 38 odst. 1 Smlouvy, s výrobky určenými pro lidskou spotřebu a pro spotřebu zvířat a v souvislosti s léčivými přípravky […];

[…]

5) ‚technickým předpisem' technické specifikace včetně příslušných správních předpisů, jejichž dodržování je při uvedení na trh nebo při používání v členském státě nebo na jeho větší části závazné *de iure* nebo *de facto*, s výjimkou předpisů stanovených místními orgány;

[…]" (neoficiální překlad)

4 Článek 8 odst. 1 této směrnice zní:

„Členské státy sdělí neprodleně Komisi každý návrh technického předpisu s výjimkou případu, kdy takový předpis pouze přejímá úplné znění mezinárodní nebo evropské normy a kdy postačí informace o dotyčné normě; členské státy současně Komisi sdělí důvody, pro které je nezbytné takový technický předpis přijmout, pokud již nebyly uvedeny v samotném návrhu. […]

[…]" (neoficiální překlad)

Směrnice 98/34

5 Článek 1 směrnice 98/34 stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí:

[…]

2) ‚službou' jakákoli služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb.

Pro účely této definice se rozumí:

– ‚službou poskytovanou na dálku' služba poskytovaná bez současné přítomnosti stran,

– ‚službou poskytovanou elektronicky' služba odeslaná z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchovávání dat (včetně digitální komprese) a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá drátově, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky,

– ‚službou na individuální žádost příjemce služeb' služba poskytovaná přenosem dat na individuální žádost.

[…]

3) ‚technickou specifikací' specifikace obsažená v dokumentu, který stanoví požadované charakteristiky výrobku, jako jsou úrovně jakosti, ukazatele vlastností, bezpečnost nebo rozměry, včetně požadavků na výrobek, jako jsou obchodní název, terminologie, symboly, zkoušení a zkušební metody, balení, označování výrobků nebo jejich opatřování štítkem s jmenovitými údaji a postupy posuzování shody.

[…]

4) ‚jiným požadavkem' požadavek jiný než technická specifikace kladený na výrobek zejména z důvodu ochrany spotřebitelů nebo životního prostředí, který má vliv na jeho spotřební cyklus po jeho uvedení na trh, jako jsou podmínky použití, recyklace, opětovného používání nebo zneškodňování, pokud tyto podmínky mohou významně ovlivnit složení nebo charakter výrobku nebo jeho uvedení na trh;

5) ‚předpisem pro služby' požadavek obecného charakteru týkající se přístupu ke službám a jejich poskytování ve smyslu bodu 2, zejména ustanovení týkající se poskytovatele služeb, služeb samotných a příjemce služeb, s výjimkou předpisů, které se nezaměřují specificky na služby definované ve výše uvedeném bodu.

[…]

Pro účely této definice:

– se předpis považuje za zaměřený výhradně na služby informační společnosti tehdy, je-li s ohledem na jeho odůvodnění a jeho znění konkrétním záměrem a cílem všech nebo některých jeho ustanovení regulovat tyto služby přímo a cíleně,

– předpis se nepovažuje za zaměřený specificky na služby informační společnosti, působí-li na tyto služby pouze nepřímo nebo náhodně;

[…]

11) ‚technickým předpisem' technické specifikace a jiné požadavky nebo předpisy pro služby včetně příslušných správních předpisů, jejichž dodržování je při uvedení na trh, při poskytování služby, při usazování poskytovatele služeb nebo při používání v členském státě nebo na jeho větší části závazné *de iure* nebo *de facto*, jakož i právní a správní předpisy členských států zakazující výrobu, dovoz, prodej nebo používání určitého výrobku nebo zakazující poskytování nebo využívání určité služby nebo usazování poskytovatele služeb s výjimkou předpisů stanovených v článku 10.

[…]“

6 Článek 8 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„S výhradou článku 10, členské státy sdělí neprodleně Komisi každý návrh technického předpisu s výjimkou případu, kdy takový předpis pouze přejímá úplné znění mezinárodní nebo evropské normy a kdy postačí informace o dotyčné normě; členské státy současně Komisi sdělí důvody, pro které je nezbytné takový technický předpis přijmout, pokud již nebyly uvedeny v samotném návrhu.

Je-li to vhodné a nebylo-li tak již učiněno s předchozím sdělením, oznámí současně členské státy znění základních právních nebo správních předpisů, které jsou zásadně a přímo dotčeny, pokud je znalost těchto znění nezbytná pro posouzení účinků navrhovaného technického předpisu.

[…]“

Směrnice 98/48

7 Body 7 a 8 odůvodnění směrnice 98/48 uvádějí:

„(7) vzhledem k tomu, že by mělo být umožněno upravit existující vnitrostátní právní a správní předpisy vztahující se na služby poskytované v současnosti tím, že se vezmou v úvahu nové služby informační společnosti se záměrem lépe chránit veřejný zájem nebo se záměrem tyto právní a správní předpisy zjednodušit, je-li jejich používání nepřiměřené cílům, které sledují;

(8) vzhledem k tomu, že bez koordinace na úrovni Společenství by tato předpokládaná regulativní činnost na národní úrovni mohla vést k omezování volného pohybu služeb a svobody usazování, a tím k opětovnému rozdělení vnitřního trhu, nadměrné regulaci a právním rozporům“.

Portugalské právo

8 Decreto-Lei n.º 422/89 (nařízení s mocí zákona č. 422/89) ze dne 2. prosince 1989 (*Diário da República* I, řada I-A, č. 277, ze dne 2. prosince 1989), ve znění Decreto-Lei n.º 10/95 (nařízení s mocí zákona č. 10/95) ze dne 19. ledna 1995 (dále jen „nařízení s mocí zákona č. 422/89“), v článku 3, nadepsaném „Herní oblasti“, stanoví:

„1 Provozování a hraní hazardních nebo sázkových her je povoleno jen v kasinech nacházejících se v trvalých či dočasných herních oblastech zřízených nařízením s mocí zákona či ve výjimečných případech stanovených v článcích 6 až 8 mimo ně.

2 Za účelem provozování a hraní hazardních nebo sázkových her se zřizují herní oblasti na Azorských ostrovech, v Algarve, Espinho, Estoril, Figueira da Foz, Funchal, Porto Santo, Póvoa de Varzim, Tróia a Vidago-Pedras Salgadas.

3 Minimální vzdálenost na ochranu před konkurencí mezi kasiny v herních oblastech bude určena v jednotlivých případech v prováděcím předpise, který stanoví podmínky udělení každé koncese.

4 Na základě povolení příslušného člena vlády po předchozím vyjádření Inspecção-Geral de Jogos [Generální inspekce her] mohou koncesionáři herních oblastí provozovat herny binga splňující požadavky stanovené prováděcími předpisy, které podléhají stejnému režimu jako kasina, avšak jsou mimo ně, pokud se tyto herny nacházejí na území obce, kde jsou uvedená kasina.“

9 Článek 6 tohoto nařízení s mocí zákona, nadepsaný „Provozování her na palubě lodí nebo letadel“, stanoví:

„1 Člen vlády příslušný pro oblast cestovního ruchu může dočasně povolit, po předchozím vyjádření generální inspekce her a Direcção-Geral do Turismo [Generální ředitelství cestovního ruchu], provozování a hraní hazardních nebo sázkových her na palubě lodí či letadel registrovaných v Portugalsku, pokud se nacházejí mimo území státu.

2 Provozování podle předchozího odstavce lze svěřit pouze podnikům, které vlastní nebo mají v nájmu lodě či letadla registrovaná v tuzemsku, nebo koncesionářům herních oblastí s jejich svolením.

3 Provozování a hraní hazardních nebo sázkových her povolené podle tohoto článku se řídí ustanoveními upravujícími jejich průběh v kasinech, přičemž příslušný člen vlády stanoví vyhláškou konkrétní podmínky, které musí být splněny.“

10 Článek 7 uvedeného nařízení s mocí zákona, nadepsaný „Provozování jiných her než stolních her a výherních hracích přístrojů mimo kasina“, stanoví:

„1 U příležitosti turisticky významných událostí může příslušný člen vlády po předchozím vyjádření Generální inspekce her a Generálního ředitelství cestovního ruchu povolit provozování a hraní jiných než stolních her mimo kasina.

2 V převážně turistických oblastech může příslušný člen vlády po předchozím vyjádření Generální inspekce her a Generálního ředitelství cestovního ruchu povolit provozování a hraní hazardních a sázkových her na výherních hracích přístrojích v hotelových zařízeních nebo v zařízených poskytujících doplňkové služby, přičemž podrobnosti a rozsah stanoví prováděcí předpis.

3 Povolení uvedená v předchozích odstavcích mohou být udělena pouze koncesionáři herní oblasti, jehož kasino se nachází vzdušnou čarou nejblíže k místu provozování, aniž je dotčen čl. 3 odst. 3.

4 Provozování a hraní her za podmínek uvedených v předchozích odstavcích se řídí ustanoveními upravujícími jejich průběh v kasinech, přičemž příslušný člen vlády stanoví vyhláškou konkrétní podmínky, které musí být splněny.“

11 Článek 8 téhož nařízení s mocí zákona, nadepsaný „Hra bingo“, stanoví:

„Mimo území obcí, v nichž jsou umístěna kasina, a mimo sousední obce může být bingo provozováno a hráno také ve speciálních hernách, a to za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.“

12 Článek 9 nařízení s mocí zákona č. 422/89, nadepsaný „Režim koncese“, stanoví:

„Právo provozovat hazardní nebo sázkové hry je vyhrazeno státu a může být vykonáváno pouze podniky s právní formou akciové společnosti, kterým vláda veřejnoprávní smlouvou udělí příslušnou koncesi, s výjimkou případů stanovených v čl. 6 odst. 2.“

13 Decreto-Lei n.º 282/2003 (nařízení s mocí zákona č. 282/2003) ze dne 8. listopadu 2003 (*Diário da República* I, řada A, č. 259, ze dne 8. listopadu 2003) v článku 2, nadepsaném „Oblast působnosti“, stanoví:

„Činnost uvedenou v předchozím článku provozuje ve výhradním režimu na celém území státu, včetně prostoru rozhlasového vysílání, pozemního analogového a digitálního kmitočtového spektra, internetu a veškerých dalších veřejných telekomunikačních sítí, Santa Casa […] prostřednictvím svého Departamento de Jogos [herní odbor], a to v souladu s ustanoveními upravujícími jednotlivé hry a s Decreto-Lei n.º 322/91 (nařízení s mocí zákona č. 322/91) ze dne 26. srpna 1991.“

14 Článek 3 nařízení s mocí zákona č. 282/2003, nadepsaný „Smlouva o hře“, stanoví:

„1 Smlouva o hře se uzavírá přímo mezi hráčem a herním odborem společnosti Santa Casa […], a to za nebo bez účasti zprostředkovatelů.

2 Smlouvou o hře se rozumí smlouva, kterou jedna ze stran za zaplacení určité částky získá čísla či tipy, které jí opravňují obdržet jako protiplnění výhru v pevné či proměnné výši, kterou musí vyplatit druhá strana, v závislosti na výsledku úkonu založeného výhradně či především na náhodě a v souladu s předem danými pravidly.

[…]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

15 Sportingbet je společností, která provozuje elektronickými prostředky hazardní hry, hry jim podobné, kurzové sázky a loterie. Tato společnost vlastní internetovou stránku „www.sportingbet.com“, která uživatelům nabízí možnost účastnit se těchto her. Existuje portugalská verze této stránky, které se automaticky zobrazí všem uživatelům nacházejícím se v Portugalsku.

16 IOE je podnik spravující internetovou stránku „www.sportingbet.com“, řádně pověřený společností Sportingbet.

17 Sportingbet dala společnosti IOE povolení k tomu, aby jejím jménem zaregistrovala a v její prospěch užívala domény „sportingbet.com“ a „sportingbetplc.com“, jakož i ochranné známky Global Sportsbook & Casino sportingbet a sportingbet.

18 Santa Casa je nezisková obecně prospěšná právnická osoba, která vykonává činnosti ve veřejném zájmu. Portugalská republika jí udělila výlučné právo provozovat společenské hry a pořádat kurzové sázky, mimo jiné elektronickými prostředky.

19 Sporting Clube de Braga (dále jen „SC Braga“) je sportovní klub, který se účastní sportovních soutěží v několika oblastech, mimo jiné ve fotbale.

20 Sporting Clube de Braga – Futebol SAD (dále jen „SC Braga SAD“) je společnost založená za účelem řízení profesionálního fotbalu SC Braga, jehož tým hrál během sezóny 2006/2007 v portugalské první profesionální fotbalové lize.

21 IOE a SC Braga SAD uzavřely na sportovní sezónu 2006/2007 a 2007/2008 sponzorskou smlouvu, jejímž předmětem byla reklama a propagace činnosti společnosti Sportingbet. V rámci této reklamní kampaně, realizované ze strany SC Braga a SC Braga SAD, mělo být šířeno logo společnosti Sportingbet, jakož i obrázek s nápisem „www.sportingbet.com“. Tyto obrázky byly zveřejněny na internetových stránkách SC Braga, spolu s přímým odkazem na internetové stránky společnosti Sportingbet. Kromě toho měl profesionální fotbalový tým SC Braga logo společnosti Sportingbet na svém vybavení při přátelském zápase.

22 Santa Casa podala proti SC Braga, SC Braga SAD, Sportingbet a IOE žalobu, kterou se domáhala, aby byla uvedená sponzorská smlouva prohlášena za neplatnou, bylo určeno, že činnost společnosti Sportingbet v Portugalsku, jakož i reklama na tuto činnost jsou protiprávní, bylo této společnosti uloženo zdržet se provozování loterií a kurzových sázek v Portugalsku, byla žalovaným zakázána jakákoliv reklama nebo propagace internetové stránky „www.sportingbet.com“ a byla žalovaným uložena povinnost zaplatit jí náhradu škody, která jí byla způsobena jejich protiprávními činnostmi.

23 V prvním stupni byl vydán rozsudek, kterým bylo žalobě Santa Casa částečně vyhověno. Soud prvního stupně se zejména rozhodl vyhovět v plném rozsahu prvním třem návrhovým žádáním Santa Casa uvedeným v předchozím bodě, vyhovět čtvrtému návrhovému žádání, ovšem pouze ve vztahu ke společnostem Sportingbet a IOE, a nevyhovět návrhu žalobkyně na náhradu škody.

24 Sportingbet a IOE podaly proti rozsudku soudu prvního stupně odvolání k Tribunal da Relação de Guimarães (odvolací soud v Guimarães, Portugalsko). Rozsudkem ze dne 7. dubna 2016 uvedený soud nicméně potvrdil prvostupňový rozsudek.

25 Jak Sportingbet, tak IOE tedy podaly kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, kterým se domáhají zrušení tohoto rozsudku. IOE rovněž navrhla, aby Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud, Portugalsko) předložil Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

26 Rozhodnutím ze dne 16. března 2017 se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru deset předběžných otázek. Podstatou osmé až desáté otázky předkládajícího soudu bylo, zda technické předpisy stanovené právní úpravou členského státu, jako jsou nařízení s mocí zákona č. 422/89 a nařízení s mocí zákona č. 282/2003, které tento stát neoznámil Komisi, jsou použitelné na jednotlivce.

27 Usnesením ze dne 19. října 2017, Sportingbet a Internet Opportunity Entertainment (C-166/17, nezveřejněné, EU:C:2017:790), Soudní dvůr rozhodl, že osmá až desátá otázka jsou zjevně nepřípustné z důvodu, že není schopen na tyto otázky odpovědět, jelikož nemá k dispozici údaje nezbytné pro požadovaný výklad unijního práva.

28 IOE požádala, aby otázky, které byly předmětem osmé až desáté otázky položené ve věci, v níž bylo vydáno uvedené usnesení, byly znovu předloženy Soudnímu dvoru, ovšem tentokrát s uvedením údajů scházejících v předchozí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Santa Casa navrhla, aby byla tato nová žádost zamítnuta.

29 Předkládající soud má za to, že uvedené otázky jsou stále nezbytné pro vyřešení sporu v původním řízení a odpověď na ně je i nadále nejistá.

30 Podle předkládajícího soudu totiž dosud přetrvává otázka, zda čl. 1 bod 11 směrnice 98/34 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, podle které výhradní právo organizovat a provozovat loterie a kurzové sázky na celém území státu zahrnuje všechny elektronické komunikační prostředky, zejména internet, představuje „technický předpis“ ve smyslu tohoto ustanovení. Tento soud má stejně jako navrhovatelky v původním řízení za to, že podle čl. 8 odst. 1 směrnice 98/34 by z kladné odpovědi na tuto otázku vyplývala povinnost dotčeného členského státu oznámit relevantní vnitrostátní ustanovení jakožto technické předpisy Komisi, jinak jsou tato ustanovení na jednotlivce nepoužitelná.

31 Za těchto podmínek se Supremo Tribunal de Justiça (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) [Portugalská republika] neoznámila Evropské komisi technické předpisy obsažené v nařízení s mocí zákona č. 422/89 […]; musí být tyto předpisy, konkrétně články 3 […] a 9 [tohoto nařízení s mocí zákona], považovány za nepoužitelné a mohou se jednotlivci této nepoužitelnosti dovolávat?

2) [Portugalská republika] neoznámila Evropské komisi technické předpisy obsažené v nařízení s mocí zákona č. 282/2003 […]; znamená to, že tyto předpisy, konkrétně články 2 a 3 [tohoto nařízení s mocí zákona], nelze použít na poskytovatele služeb v Portugalsku?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

32 Santa Casa a belgická vláda tvrdí, že položené otázky jsou nepřípustné, jelikož IOE je společnost usazená ve třetím státě, a to Antigua a Barbuda, a jako taková se nemůže dovolávat základních svobod, a tudíž ani směrnice 98/34. Tato společnost se podle nich totiž jako jediná z obou navrhovatelek v původním řízení opírá o argumenty související s předběžnými otázkami.

33 Je třeba připomenout, že je pouze na vnitrostátním soudu, který rozhoduje spor a musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které má být vydáno, aby posoudil s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jeho rozsudku, tak relevanci otázek, které klade Soudnímu dvoru (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Junqueras Vies, C-502/19, EU:C:2019:1115, bod 55 a citovaná judikatura).

34 Z toho vyplývá, že se na otázky položené vnitrostátními soudy vztahuje domněnka relevance a Soudní dvůr smí rozhodnutí o těchto otázkách odmítnout pouze tehdy, pokud se jeví, že žádaný výklad nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými a právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na uvedené otázky (rozsudek ze dne 19. prosince 2019, Junqueras Vies, C-502/19, EU:C:2019:1115, bod 56 a citovaná judikatura).

35 Jak bylo připomenuto v bodě 29 tohoto rozsudku, v projednávané věci předkládající soud uvádí, že požadovaný výklad unijního práva, a zejména ustanovení směrnice 98/34, je nezbytný pro vyřešení sporu, který mu byl předložen. Podstatou otázek předkládajícího soudu totiž je, zda ustanovení vnitrostátního práva uvedená v těchto otázkách, která zakotvují výhradní právo organizovat a provozovat loterie a kurzové sázky na celém území státu, zahrnující všechny elektronické komunikační prostředky, zejména internet, spadají do působnosti této směrnice. V případě kladné odpovědi se předkládající soud táže na důsledky, které je třeba vyvodit v případě, že by tato ustanovení spadala pod pojem „technický předpis“ ve smyslu čl. 1 bodu 11 uvedené směrnice.

36 Za těchto podmínek, a s ohledem na judikaturu citovanou v bodě 34 tohoto rozsudku, nemohou argumenty předložené Santa Casa a belgickou vládou, které se týkají spíše použitelnosti této směrnice na spor v původním řízení, a tedy merita projednávané věci, vyvrátit domněnku relevance otázek položených předkládajícím soudem.

37 Předběžné otázky jsou tedy přípustné.

Úvodní poznámky

38 Je třeba uvést, že první otázka předkládajícího soudu se týká ustanovení nařízení s mocí zákona č. 422/89 a druhá otázka ustanovení nařízení s mocí zákona č. 282/2003.

39 S ohledem na data vstupu v platnost těchto nařízení s mocí zákona a směrnic 83/189 a 98/34 je třeba první předběžnou otázku posoudit z hlediska ustanovení směrnice 83/189 a druhou z hlediska ustanovení směrnice 98/34.

K první otázce

40 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 bod 5 směrnice 83/189 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že právo provozovat hazardní hry je vyhrazeno státu a může být vykonáváno pouze podniky s právní formou akciové společnosti, kterým dotyčný členský stát udělí příslušnou koncesi, a která stanoví podmínky a oblasti výkonu této činnosti, představuje „technický předpis“ ve smyslu tohoto ustanovení. Předkládající soud si případně klade otázku, zda skutečnost, že tyto právní předpisy nebyly oznámeny Komisi v souladu s čl. 8 odst. 1 této směrnice, způsobuje, že uvedené právní předpisy nelze uplatňovat vůči jednotlivcům.

41 Podle čl. 1 bodu 5 směrnice 83/189 se technickým předpisem rozumí technické specifikace včetně příslušných správních předpisů, jejichž dodržování je při uvedení na trh nebo při používání v členském státě nebo na jeho větší části závazné *de iure* nebo *de facto*, s výjimkou předpisů stanovených místními orgány. Podle čl. 8 odst. 1 směrnice 83/189 členské státy sdělí Komisi každý návrh technického předpisu.

42 Podle čl. 1 bodu 1 směrnice 83/189 představuje technickou specifikaci pro účely této směrnice specifikace obsažená v dokumentu, který stanoví požadované charakteristiky výrobku, jako jsou úrovně jakosti, ukazatele vlastností, bezpečnost nebo rozměry, včetně požadavků na výrobek, jako jsou terminologie, symboly, zkoušení a zkušební metody, balení, označování výrobků nebo jejich opatřování štítkem s jmenovitými údaji (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. března 2001, van der Burg, C-278/99, EU:C:2001:143, bod 20).

43 Vzhledem k tomu, že články 3 a 9 nařízení s mocí zákona č. 422/89 stanoví režim koncese na provozování hazardních nebo sázkových her, jakož i podmínky a oblasti výkonu této činnosti, nic nenasvědčuje tomu, že by uvedená ustanovení měla vztah k požadovaným charakteristikám výrobku ve smyslu čl. 1 bodu 1 směrnice 83/189, takže je nelze považovat za „technické předpisy“ ve smyslu čl. 1 bodu 5 této směrnice.

44 Za těchto podmínek je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 1 bod 5 směrnice 83/189 musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že právo provozovat hazardní hry je vyhrazeno státu a může být vykonáváno pouze podniky s právní formou akciové společnosti, kterým dotyčný členský stát udělí příslušnou koncesi, a která stanoví podmínky a oblasti výkonu této činnosti, nepředstavuje „technický předpis“ ve smyslu tohoto ustanovení.

K druhé otázce

45 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 1 bod 11 směrnice 98/34 ve spojení s čl. 1 bodem 5 této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že výhradní provozování některých hazardních her svěřené veřejnému subjektu pro celé území státu zahrnuje i provozování na internetu, představuje „technický předpis“ ve smyslu prvního z těchto ustanovení. Předkládající soud si případně klade otázku, zda skutečnost, že tyto právní předpisy nebyly oznámeny Komisi v souladu s čl. 8 odst. 1 uvedené směrnice, způsobuje, že uvedené právní předpisy nelze uplatňovat vůči jednotlivcům.

46 Je třeba připomenout, že pojem „technický předpis“ zahrnuje zaprvé „technickou specifikaci“ ve smyslu čl. 1 bodu 3 této směrnice, zadruhé „jiný požadavek“, jak je definován v čl. 1 bodu 4 uvedené směrnice, zatřetí „předpis pro služby“ uvedený v čl. 1 bodě 5 této směrnice a začtvrté „právní a správní předpisy členských států zakazující výrobu, dovoz, prodej nebo používání určitého výrobku nebo zakazující poskytování nebo využívání určité služby nebo usazení poskytovatele služeb“ ve smyslu čl. 1 bodu 11 směrnice 98/34 (rozsudek ze dne 26. září 2018, Van Gennip a další, C-137/17 EU:C:2018:771, bod 37).

47 Podle čl. 1 bodu 5 uvedené směrnice je „předpisem pro služby“ jakýkoliv požadavek obecného charakteru týkající se přístupu ke službám uvedeným v čl. 1 bodě 2 téže směrnice, přičemž službou se rozumí „jakákoliv služba informační společnosti, tj. každá služba poskytovaná zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb“.

48 V tomto ohledu již Soudní dvůr rozhodl, že ustanovení týkající se zákazu nabízet hazardní hry na internetu, výjimek z tohoto zákazu, omezení možnosti nabízet sportovní sázky na internetu, jakož i zákazu šíření reklamy na hazardní hry na internetu mohou být považována za „předpisy pro služby“ ve smyslu čl. 1 bodu 5 směrnice 98/34, jelikož se týkají „služby informační společnosti“ ve smyslu čl. 1 bodu 2 této směrnice (obdobně viz rozsudek ze dne 4. února 2016, Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, bod 75).

49 V projednávaném případě jsou přitom pravidla stanovená v článcích 2 a 3 nařízení s mocí zákona č. 282/2003 zaměřena specificky na služby informační společnosti. Nadto z důvodu udělení výhradního práva k provozování hazardních her na internetu Santa Casa tato ustanovení zakazují poskytování těchto služeb všem hospodářským subjektům s výjimkou této veřejnoprávní entity.

50 Taková ustanovení tedy spadají do čtvrté kategorie zahrnuté pod pojem „technický předpis“ uvedený v čl. 1 bodě 11 směrnice 98/34, a sice „právní […] předpisy […] zakazující […] poskytování […] služby“.

51 Takový výklad je v souladu s cílem této směrnice, jak vyplývá z bodů 7 a 8 odůvodnění směrnice 98/48, kterou byla směrnice 98/34 pozměněna, jímž je přizpůsobit existující vnitrostátní právní a správní předpisy novým službám informační společnosti a zabránit omezování volného pohybu služeb a svobody usazování, a tím opětovnému rozdělení vnitřního trhu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Falbert a další, C-255/16, EU:C:2017:983, bod 34).

52 Pokud jde o otázku, zda články 2 a 3 nařízení s mocí zákona č. 282/2003 měly být před svým přijetím oznámeny Komisi podle čl. 8 odst. 1 prvního pododstavce směrnice 98/34, je třeba připomenout, že povinnost stanovená v tomto ustanovení, a sice že členské státy sdělí Komisi každý návrh technického předpisu, byla stanovena již v čl. 8 odst. 1 směrnice 83/189, stejně jako sankce nepoužitelnosti neoznámených technických předpisů (rozsudek ze dne 1. února 2017, Município de Palmela, C-144/16, EU:C:2017:76, body 35 a 36).

53 Oznamovací povinnost stanovená v čl. 8 odst. 1 prvním pododstavci směrnice 98/34 totiž představuje zásadní prostředek k uskutečnění kontroly ze strany Evropské unie, jejímž cílem je chránit volný pohyb služeb a svobodu usazování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Falbert

a další, C-255/16, EU:C:2017:983, bod 34). Nesplnění této povinnosti tedy zakládá podstatnou vadu řízení při přijímání dotyčných technických předpisů a vede k nepoužitelnosti těchto předpisů, takže tyto nemohou být uplatňovány vůči jednotlivcům (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 4. února 2016, Ince, C-336/14, EU:C:2016:72, bod 67, a ze dne 1. února 2017, Município de Palmela, C-144/16, EU:C:2017:76, bod 36 a citovaná judikatura). Jednotlivci se mohou dovolávat této nepoužitelnosti u vnitrostátního soudu, kterému přísluší odmítnout použití vnitrostátního technického předpisu, který nebyl oznámen v souladu se směrnicí 98/34 (rozsudek ze dne 10. července 2014, Ivansson a další, C-307/13, EU:C:2014:2058, bod 48).

54 Z výše uvedeného tedy vyplývá, že jelikož technické předpisy stanovené v článcích 2 a 3 nařízení s mocí zákona č. 282/2003 nebyly sděleny Komisi v souladu se směrnicí 98/34, jsou nepoužitelné, a nelze je tudíž uplatňovat vůči jednotlivcům. V tomto ohledu je irelevantní, na rozdíl od toho, co tvrdí Santa Casa a belgická vláda, zda se hospodářský subjekt může dovolávat základních svobod nebo této směrnice.

55 Za těchto podmínek je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 1 bod 11 směrnice 98/34 ve spojení s čl. 1 bodem 5 této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že výhradní provozování některých hazardních her svěřené veřejnému subjektu pro celé území státu zahrnuje i provozování na internetu, představuje „technický předpis“ ve smyslu prvního z těchto ustanovení, jehož neoznámení Komisi v souladu s čl. 8 odst. 1 této směrnice způsobuje, že tuto právní úpravu nelze uplatňovat vůči jednotlivcům.

K nákladům řízení

56 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (devátý senát) rozhodl takto:

1) **Článek 1 bod 5 směrnice Rady 83/189/EHS ze dne 28. března 1983 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů, ve znění směrnice Rady 88/182/EHS ze dne 22. března 1988, musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že právo provozovat hazardní hry je vyhrazeno státu a může být vykonáváno pouze podniky s právní formou akciové společnosti, kterým dotyčný členský stát udělí příslušnou koncesi, a která stanoví podmínky a oblasti výkonu této činnosti, nepředstavuje „technický předpis“ ve smyslu tohoto ustanovení.**

2) **Článek 1 bod 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti, ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, ve spojení s čl. 1 bodem 5 této směrnice ve znění změn musí být vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní právní úprava, která stanoví, že výhradní provozování některých hazardních her svěřené veřejnému subjektu pro celé území státu zahrnuje i provozování na internetu, představuje „technický předpis“ ve smyslu prvního z těchto ustanovení, jehož neoznámení Evropské komisi v souladu s čl. 8 odst. 1 uvedené směrnice ve znění změn způsobuje, že tuto právní úpravu nelze uplatňovat vůči jednotlivcům.**

Podpisy.